

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ ЯК ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ

Костюшко О. П.

*кандидат юридичних наук,
депутат
Київської міської ради*

Гальченко В. М.

*кандидат психологічних наук, доцент,
докторант кафедри теоретичної та консультативної психології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Українсько-російська війна, яка фактично має національне підґрунтя, змінює концепції безпеки в багатьох сферах суспільного життя українців, таких як військова, економічна та енергетична. В Україні за останні 30 років відбулося кілька революційних подій, а цього року додалася повномасштабна війна. Всі ці події стали вагомим важелем у формуванні української політичної нації.

Вивченням цієї проблеми займалися такі дослідники, як А. Бичко, І. Бичко, М. Бойченко, В. Здоровенко, М. Михальченко, Н. Скотна та ін.

Погоджуємося з думкою С. Плохія, який вважає, що для України російська агресія порушила фундаментальні питання про її подальше існування як єдиної країни, державну незалежність та демократичні основи її політичних інститутів. Автор зазначає, що в творенні української політичної нації величезну роль мають історія, етнічне походження, мова та культура. «Українське суспільство здивувало й себе, і світ, прочитавши свою історію в спосіб, який забезпечив подальше майбутнє своєї країни» [1].

Метою нашого дослідження є визначення місця й ролі українського націоналізму в процесі формування української політичної нації.

Спочатку звернімося до розуміння поняття «національна ідентичність». Національна ідентичність є важливою характеристикою будь-якого індивіда, оскільки передбачає його ідентифікацію з певною нацією, конкретизацію у геополітичному просторі, її особливостей та форм існування. Зокрема, О.Сергеева основою існування будь-якої цивілізаційної системи вважає її самоідентифікацію, оскільки самоідентифікаційний принцип має властивість діахронного (від покоління до покоління) соціально-культурного відтворення, тобто в підсумку відтворення базових цінностей і стійких навичок людей, визначених традицією культурного розвитку, соціальними та духовними константами [3].

У свою чергу, європейська ідентичність сягає корінням глибоко в Римську імперію, вплив якої також поширювався на частину території нинішньої України, це прибережна частина території Криму, Херсонської області, навколо якої сьогодні точаться запеклі бої. Християнство, яке визначило європейські цінності, майже одночасно прийшло на територію України, а Україна на той час була релігійним центром Київської Русі. Такі правові структури, як самовизначення міст, розвивалися одночасно в Європі та в Україні.

Зважаючи на вищесказане, розглянемо поняття етнічного націоналізму та громадянського націоналізму. На нашу думку, український націоналізм, як і європейський, у своїх витоків має етнічну основу, але в теперішній час, в умовах війни, він стає все більш громадянським. З початком нинішньої повномасштабної війни стався великий прорив у розвитку українського націоналізму. Цей феномен варто порівняти з подією, яка сталася в ніч з 9 на 10 листопада 1989 року, коли впала Берлінська стіна. Це слугувало потужним поштовхом для переосмислення ідеї Європи. Відтак, в соціалістичній Європі набрав обертів етнічний націоналізм, закріплений соціалізмом у різних країнах, і це, в свою чергу, породило достатню кількість етнічних конфліктів у Європі. Невдовзі після цього Радянський Союз припинив своє існування, а друга за величиною «республіка Україна» отримала свободу та почала відроджувати свій автентичний націоналізм.

Останнім часом Україна пережила три революції: Революцію на граніті 1991 року, Помаранчеву революцію 2004 року, Революцію гідності 2013 року. Наявність спільного ворога, такого як Росія, зблизила народи Європи та України як ніколи. Будь-які конфлікти між поляками та українцями канули в Лету. Багато людей покинули Україну та знайшли притулок у Європі, а українські діти вже вивчають європейські мови, які є фундаментальною основою європейського націоналізму.

У світлі подій в Україні важливо зазначити, що військова співпраця між Європою та Україною є дуже міцним фундаментом для майбутньої співпраці в усіх сферах: енергетиці, фінансах, торгівлі, культурі та освіті. А якщо говорити про перемогу, то що насправді перемога України у цій війні? Вважаємо, що недостатнім буде вбити ворога з нашої території, оскільки він набереться сили і повернеться не лише в Україну, а й у Європу. Війна має національне підґрунтя, і це питання потрібно розглядати на національному і світовому рівнях.

Маємо переконання, що розвинений український націоналізм, інтегрований у європейську систему координат, має стати для ворога червоним кордоном, який вони більше ніколи не наважаться порушити. Особливу роль у цьому процесі слід відвести Організації Об'єднаних Націй, яка, на нашу думку, повинна почати виконувати ту функцію, для якої була створена. Європейська правова система, очевидно, має працювати на користь покарання винного агресора, як це було після Другої світової війни.

Також важливою для нашого дослідження є думка О. Поліщука, який стверджує, що «для існування політичної нації в Україні потрібно чітко визначити її ознаки: існувати політична нація може лише у демократичній державі; одним із найголовніших елементів політичної нації є панування громадянського суспільства, верховенства закону та поваги до прав людини; рівність прав титульного етносу із іншими етносами, що проживають на території тієї чи іншої держави; кожний громадянин бере участь у політичному процесі або безпосередньо, або опосередковано; громадян між собою об'єднують спільні цілі, спільні інтереси, одна мета» [2].

Отже, після перемоги України у війні з Росією, українці мають довершити формування себе як політичної нації і збудувати власну державу, створити сильні державні інституції, використовуючи найкращі європейські зразки.

Також вважаємо, що український націоналізм формується, не зважаючи на тиск з боку Російської Федерації, як держави диктатора, з одного боку, і демократичної Європи з іншого. Сучасні політики в Україні та Європі, а також пересічні громадяни, не мають достатньо базових знань про цінності один одного, щоб об'єднатися та інтегруватися. Інтеграція – це завжди двосторонній процес. Сильні національні особливості українців тільки підсилять Європу, стануть поштовхом до її модернізації та подальшого успішного поступу в різних сферах політичного життя.

У питаннях, які стосуються націоналізму, виникає багато різних суперечок і непорозумінь, оскільки дуже часто, як політики, так і громадяни, не розуміють різницю між націоналізмом та нацизмом. Тому перспективою нашого подальшого дослідження має стати обґрунтування цих двох дефініцій, їх глибокий аналіз та встановлення чітких кордонів в їх розумінні.

Література:

1. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. Харків, 2016. 496 с.
2. Поліщук О. Українська політична нація – міф чи реальність. *Наука. Релігія. Суспільство*. № 1. 2011. С. 177.
3. Сергеева, О. А. Роль этнокультурной и социокультурной маргинальности в трансформации цивилизационных систем. *Общественные науки и современность*. 2002. № 5. С. 104.